

ANGOUËME

REPORTAGE ANGOUËME 2014

TEKST: EMMANUEL LERNO
FOTO'S: RAYMOND LAGAE

willem

Het laatste weekend van januari, de jaarlijkse belevingsreis naar Angoulême. Het heeft iets van een ritueel. Het is iets wat elke rechtgeaarde strip-liefhebber eens in zijn leven moet gedaan hebben om beschouwd te worden als een 'echte'. En vaak is het zo dat, wanneer je er eenmaal geweest bent, je elk jaar die drang weer voelt bij de eerste aankondigingen van het programma. Maar genoeg gezeverd, dit zijn onze impressies.

JACQUES TARDI

Bij het doornemen van het programma sprongen er twee tentoonstellingen in het oog. De eerste over **Jacques Tardi** met zijn strips over de Eerste Wereldoorlog en van illustrator **Gus Bofa** over hetzelfde thema. Tardi is ons welbekend van *LOOPGRAVENOORLOG*, *DE GROTE SLACHTING*, *SOLDAAT VARLOT* en uiteraard ook van *ISABELLE AVONDRÖOD* en de *NESTOR BURMA*-verstrippingen van **Léo Malet**. Dat zijn verhalen op een ongelooflijke manier die de sfeer van die oorlog weten te evoceren, moeten we jou niet meer vertellen natuurlijk. Maar

kon de tentoonstelling die aan zijn oorlogstrips, meerbepaald *DE GROTE SLACHTING*, was gewijd daaraan tippen? Eerlijk? Neen, het is niet omdat men probeert een loopgraaf te construeren in hout met daarop de originele platen in enerzijds zwart-wit en anderzijds de ingekleurde versie — en dan nog voor het volledige verhaal van *DE GROTE SLACHTING* — dat dit ook werkt. Het blijft natuurlijk indrukwekkend, het volledige album in originele platen, maar ook de koptelefoons die erbij hangen om de volledige 'sound-track' van zijn partner **Dominique**

Grange met liedjes over de Grote Oorlog te kunnen beluisteren, roepen de sfeer van de oorlog onvoldoende op. Daarvoor was het allemaal een beetje te clean, te schoon. Waarom niet een aantal zandzakjes, een verroeste mitrailleur, wat prikkeldraad en vuile rook erbij? Achteraf betoonde Tardi zijn spijt over de expo. Hij verklaarde dat hij zich gegijzeld voelde door de organisatie, meerbepaald door de medefinanciering van **SodaStream** die hem tegen de borst stuitte. Had hij op voorhand geweten dat het Israëlisch bedrijf, dat

gevestigd is op bezet gebied in Palestina, een van de sponsors was, dan was er geen sprake van een expo met zijn originele platen.

GUS BOFA

Neen, dan was de expo met het werk van Gus Bofa veel indrukwekkender. Deze heer was voor mij — en de meeste bezoekers — een grote onbekende. Gus Bofa was een tekenaar en schrijver die de Eerste Wereldoorlog zelf heeft meegemaakt als soldaat en daar tijdens de oorlog nog over geschreven en getekend heeft. Er zit

enorm veel kritiek in zijn teksten en tekeningen: tegen de legerleiding, tegen de chirurgen (die hij letterlijk als beenhouwers beschouwde), tegen zijn lotgenoten die, wanneer ze kunnen aan het verkrachten slaan,... De teksten onder de tekeningen van zijn hand passen perfect bij elkaar. Tijdens en na de oorlog werkte Gus Bofa mee aan een magazine getiteld LA BAÏONETTE dat over de oorlog ging. Daarna heeft hij boeken gemaakt over de Eerste Wereldoorlog en over de Honderdjarige oorlog. Uitgeverij **Cornélius** gaf er enkele opnieuw uit in de afgelopen

jaren en voegde er een bio- en bibliografie aan toe. Een aanrader!

DE ANDERE EXPO'S

Een andere indrukwekkende tentoonstelling was gewijd aan Koreaanse troostmeisjes. Weliswaar een kleine expo over geweld tegen vrouwen naar aanleiding van een compilatiealbum met bijdragen van verschillende auteurs voor **Amnesty International** over dit thema.

Ook de Argentijnse tekenaar **Quino** verwerkte heel wat politieke kritiek in zijn stripreeks MAFALDA. Een expo over

haar wereldje was tegelijk een viering van haar vijftigste verjaardag.

Dankzij de Nederlandse politiek cartoonist **Willem** als Grand Prix-winnaar van vorig jaar, nam een delegatie van zijn oorspronkelijke thuisland de gelegenheid te baat om van zich te laten horen. Dagelijks produceerden ze actueel gebonden affiches waarvan er exact twintig via een mobiel zeefdrukkerijtje werden gedrukt. De helft ervan kwam overal in de stad te hangen... waar ze snel verdwenen. Verzamelaars aan het werk?

Een andere noemenswaardige expo

had een bedevaart naar Santiago de Compostella als onderwerp, geïnspireerd op een album van **Andrea Mutti**. Het was allemaal wel iets minder dan de voorbije jaren. Minder tentoonstellingen, minder groot ook en wat vooral opviel: minder bezoekers dan de voorbije jaren.

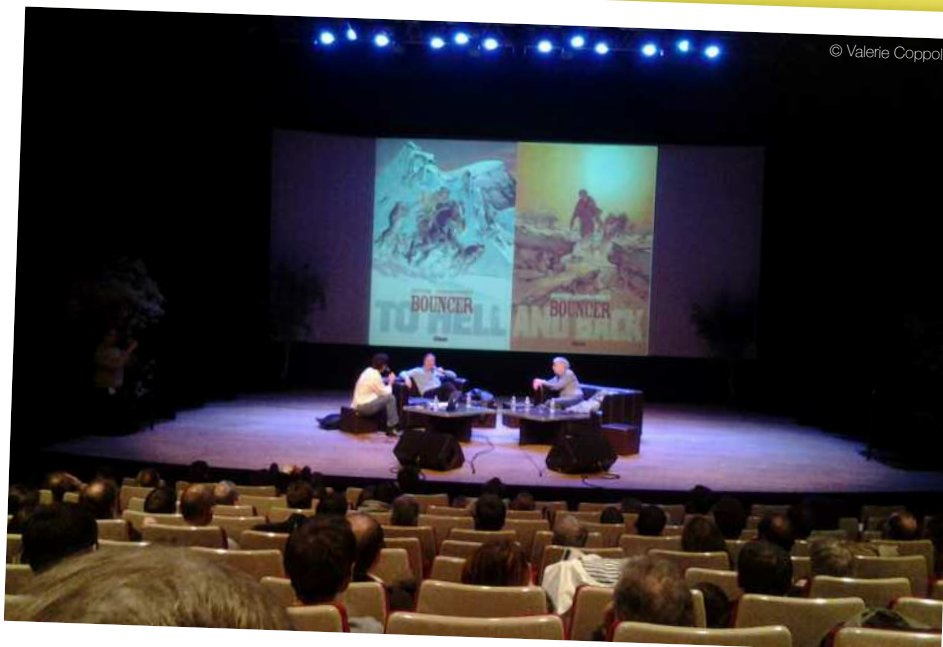
AANSCHUIVEN BIJ TEKENAARS

Dit viel niet direct op als je enkel uit was op tekeningen van je favoriete auteur in de grote tent op de Place Champ de Mars, omdat het daar altijd druk is, maar toch... Het was gemak-

kelijker om je bijvoorbeeld van **Dargaud** naar **Dupuis** te begeven met een tussenstop bij **Glénat** dan tijdens de vorige edities.

Véél drukker ging het eraan toe bij de lottrekkingen voor succesauteurs. In sommige gevallen stonden meer dan honderd mensen aan te schuiven om kans te maken op één van de twintig ticketjes die recht gaven op een tekening en misschien nog tien voor een gewone handtekening. Dit was het geval bij onder andere **Enrico Marini** en het BLACKSAD-duo **Juanjo Guarnido & Juan Díaz Canales**.

Op de tweede dag zag je bij sommige tekenaars, die werkelijk prachtige tekeningen afleverden, integendeel geen rijen meer ontstaan waardoor je als het ware een boek kon kopen, kort aanschrijven in de rij en daarna gewoon een ander album kopen om in een andere rij te gaan staan met opnieuw slechts twee personen voor je. Aan het aantal aanwezige auteurs zal het alleszins niet gelegen hebben want dat waren er weer enkele honderden.

PARA-BD

Opnieuw minder stripliefhebbers waren er in de zogenaamde Para-

BD-tent waar alle mogelijke gadgets, beeldjes, speciale uitgaven, tweedehandsalbums, originelen, seriegrafieën, geëmailleerde platen, affiches,... verhandeld werden. Daar kon je veel makkelijker rondwandelen, de bakken doorzoeken, de mappen met originele platen doorbladeren, enzovoort dan op vorige edities. Dit werd ook bevestigd in de gesprekken met enkele standhouders. Misschien dat de crisis dan toch een beetje voelbaar is in de stripwereld?

EVENEMENTEN

Het publiek liet het duidelijk niet afweten voor de Concerts de Dessins, live-optredens die werden opgeleukt met tekenaars die op het podium de lied-

jes illustreerden. Deze concerten waren al enkele weken op voorhand uitverkocht. En om een plaatsje te kunnen hebben op de Rencontres Dessinées moest je ook goed op tijd zijn en onmiddellijk in de rij aangesloten hebben om er zeker van te zijn dat je nog binnen kon. Wij hadden pech en konden dit niet bijwonen. Op dergelijke 'intieme ontmoetingen' werkt een uitgenodigde tekenaar aan een illustratie of plaat zoals hij dat thuis zou doen, maar nu met een publiek erbij dat vragen kon stellen over zijn werk. Wel op tijd waren we voor het interview met **Hermann** en **François Boucq**. Het was bijna twintig jaar geleden dat Hermann nog naar het festival ging (om redenen die collega-tekenaars

blijkbaar wel kennen, maar waar hij het niet over wou hebben) en het was dus met veel plezier dat de organisatie hem verwelkomde. Er werd gepraat over westerns, de manier van werken met scenaristen, hoe verhalen ontstaan, met welk materiaal men werkt,... Allemaal zeer onderhoudend!

LEESTIPS

Elk jaar ontdekken we op het festival strips die niet vertaald zijn in het Nederlands en die er vaak ook weinig kans toe maken. Enkele willen we toch wel even onder de aandacht brengen:

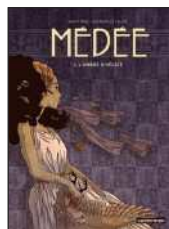
- **IRON OR THE WAR AFTER** van **Shane-Michael Vidaurri**: een fabel met prachtige dierenfiguren, vertaald in het Frans bij **Cambourakis**.

- **LA PRINCESSE DES GLACES** van **Léonie Bischoff** en **Olivier Bocquet** bij **Casterman**, naar de roman van **Camilla Lackberg**: mooie stripversie met een geweldige cover die doet denken aan een Medusa met slangenhaar.

- **MÉDÉE** van **Nancy Pena** en **Blandine Le Callet** bij **Casterman**: het verhaal

van Medea, opnieuw verteld in prachtige klassieke tekeningen.

- **JANE, LE RENARD & MOI** van **Isabelle Arsenault** en **Fanny Britt** bij **La Pastèque**: een album met een geheel eigen stijl over een meisje dat gepest wordt op school en vlucht in de wereld van romanschrijfster **Jane Eyre**, uitgegeven door dezelfde auteur als de PAUL-reeks van **Michel Rabagliatti** en genomineerd in de jeugdcategory.

- **L'AUTRE TERRE** van **Beno** en **Perrotin** bij **Joker**: een sf-trilogie in de stijl van **Crisse**.

- **LULU, IL ÉTAIT UNE FOIS UNE PRINCESSE** van **Lulu Inthesky** bij **Jungle**: een strip in de stijl van **Pénélope Bagieu** en **Margot Motin**.

- Speciaal voor kinderen is er uitgeverij **Mamut Comics** (ook wel **Bang.Ediciones** genoemd). Deze uitgeverij geeft prachtige boekjes uit in verschillende leeftijdsklassen: woordenloos voor kinderen vanaf drie jaar, dan een categorie 6+ en ook nog 9+. De titels doen enorm denken aan **TINY**, maar er zit veel meer verbeelding in: **MANU À LA PLAGE**, **FEDERICO TENNIS SUR GLACE**,... Een ontdekking!

GASTRONOMIE

Maar Angoulême is niet enkel strips, het is ook lekker eten! Toch niet onbelangrijk na lange dagen in de places to be. Op gastronomisch gebied willen we deze adresjes met je delen:

- **L'Angelo d'Italia**: voor wie houdt van Italiaans eten en mooie porties is dit een absolute aanrader. Twee jaar geleden ontdekte we dit in het gezelschap van een groep Vlaamse tekenaars en we komen er graag terug. De pasta's met zeevruchten zijn een echte aanrader als je niet bang bent om met je handen te eten! Ons menu: als voorgerecht een bruschetta met moza-

rella overdekt met een laagje bladerdeeg dat even in de oven was geweest, kerstomaatjes en wat sla, als hoofdgerecht ravioli met vier kazen, en als laatste verwennerijte een mille-feuille met Nutella ("divine" zoals onze vriendin zegt). Zij had zelf als hoofdgerecht spaghetti met zeevruchten, met een overdosis! Een collega nam als voorgerecht carpaccio die geweldig was.

- **Le Passe-Muraille**: een klein restaurantje met een beperkte kaart, opgebouwd met goede streekproducten en met een chef die zich van zijn beste kant laat zien. Let op: als je hier 's avonds wil eten moet je eigenlijk al vóór het festival reserveren, overdag lukt meestal nog wel. Ons menu: Civet van everzwijn met een lichtgekookte wortelen en boontjes, vijgenconfituur en pasta, en de vriendin nog een koffie gourmande.

- **Le Boucher**: dit restaurant is onderdeel van een keten, maar dat merk je alleszins niet aan het eten. Bovendien heeft elk restaurant zijn eigen chef en werkt men ook hier met de beste producten. Ons menu: als voorgerecht een plankje met *cochonneries* (twee soorten varkensworst, gezouten en gedroogde hesp en een superlekkere paté), als hoofdgerecht een lekkere entrecôte met béarnaise (de eega nam rochefortsaus) en lekkere dikke frietjes en een salade. Als dessert heeft

men hier geweldige profiterolles met slagroom en vanilleijs, besprenkeld met chocolade. Dit laatste hebben we toch maar aan onze neus laten voorbijgaan om een beetje aan onze lijn te denken.

- Wie het iets exotischer wil aanpakken kan terecht bij Indiërs, Japanners, een Thaï,...

- En voor wie het iets budgetvriendelijker wil, zijn er de onvermijdelijke kebabzaken die dit jaar een groter assortiment aan sauzen hebben dan enkele jaren geleden. Meestal zijn het zelfs Belgische sauzen!

- Franse broodjes en sandwiches zijn ook niet te versmaden. Zij blijven de top met de Franse baguette die ongeëvenaard blijft.

- Nog een tip: drink beter wijn bij je eten dan bier. Het gaat om zeer goede wijn (ook de pichets) en het bier is te duur. Men heeft in de meeste cafés Belgische bieren, maar je moet er steeds meer dan 3 euro voor betalen.

SOLDEN

Wie nog twijfelt om volgend jaar eens naar Angoulême te gaan, of wie zijn vriendin nog moet zien te overtuigen: het festival valt altijd samen met de laatste soldenweek en er zijn veel winkels! ;)

À la prochaine année!

Animatie in het centrum.

Signersessie van een in elfenillustraties gespecialiseerde tekenaar met liveprojectie. Elfenootjes verplicht.

Expo rond DE LEGENDARIËRS, in Frankrijk megapopulair. Verschijnt ook in vertaling bij Silvester.

Even uitblazen en boekje lezen.

Bekend volk bij de Nederlandse delegatie, met bezoek van een paar Vlamingen.

Ever Meulen

Willem Degraeve

Paul Teng

Henk Kuijpers

De grote expo over Jacques Tardi's DE GROTE SLACHTING.

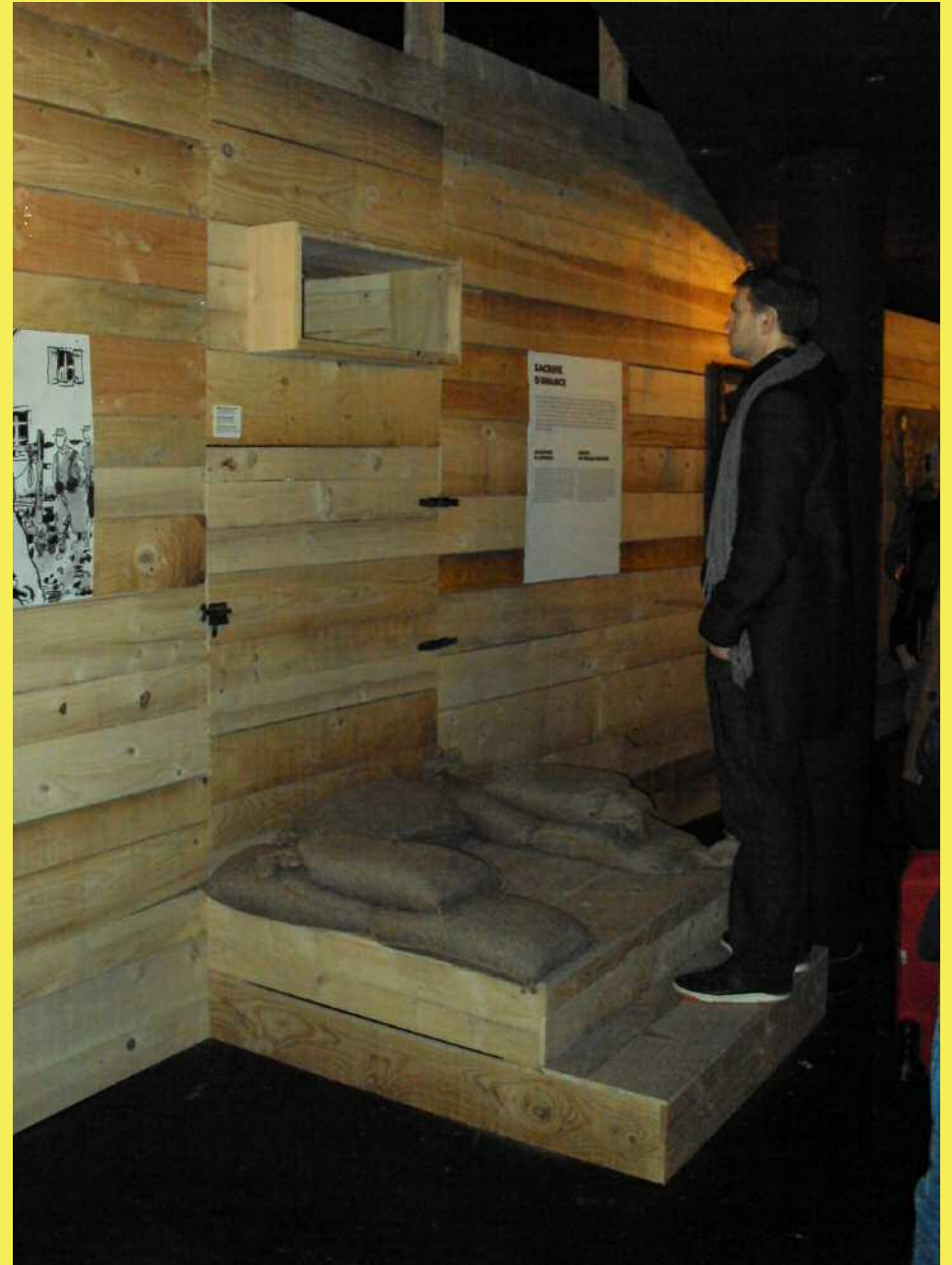

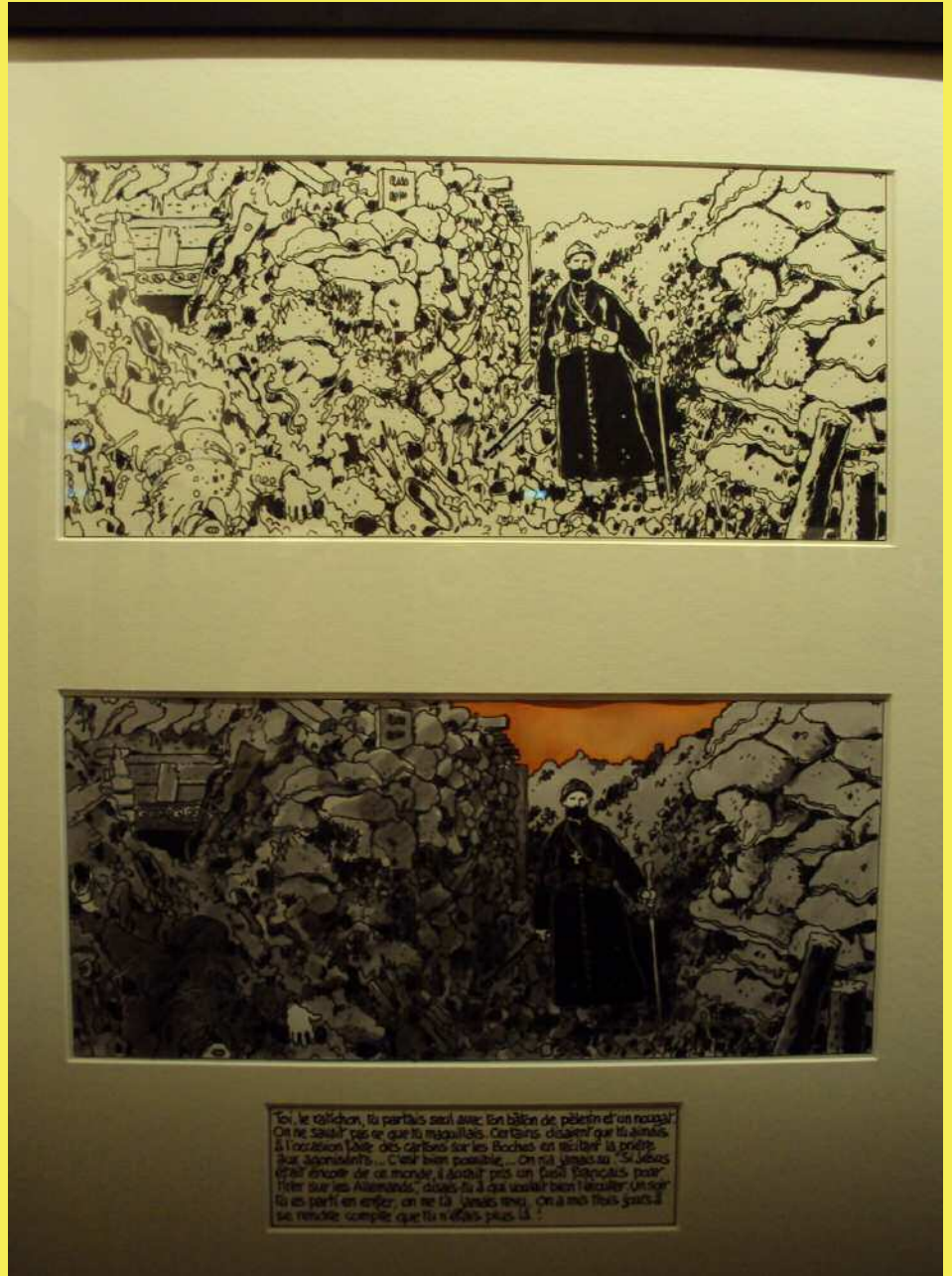

Tardi ijvert al jarenlang voor een algemene amnestie van Franse deserteurs die in de oorlog werden gefusilleerd.

Een druk bezochte expo over oorlogsillustrator Gus Bofa, verbonden aan de Tardi-expo.

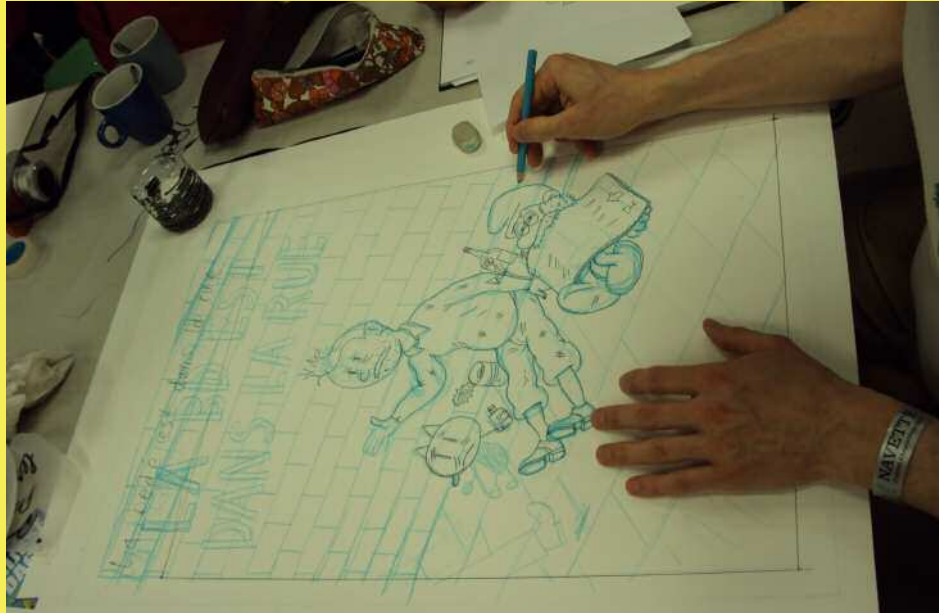

Ook Joost Swarte vereert het festival met een bezoek.

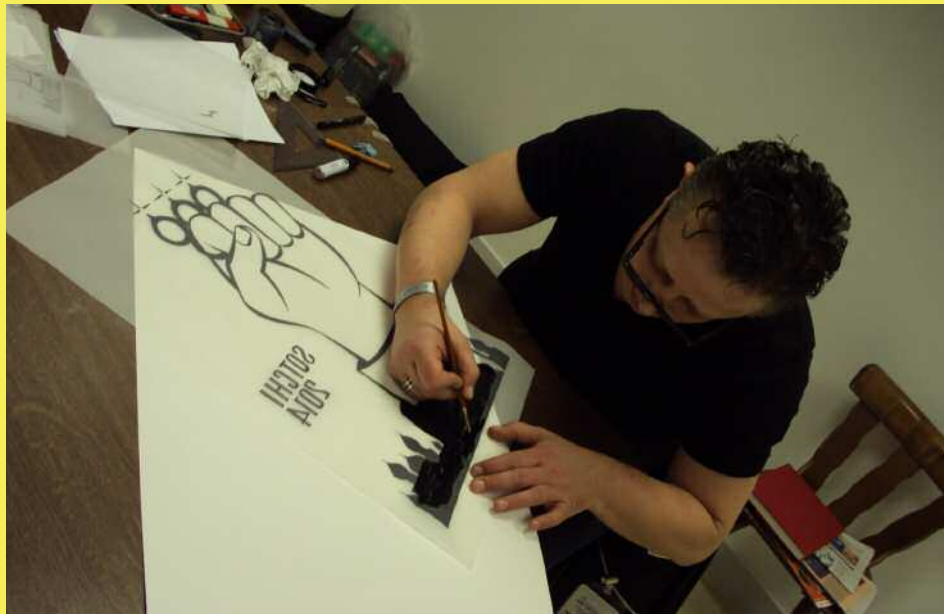

Nederlandse stripmakers tekenden elk een affiche die in de stad kwam te hangen.

LES ATELIERS
NÉERLANDAIS

La bédé est
dans la rue

M I L A N * H U L S I N G

LA BÉDÉ

EST DANS LA RUE

LES ATELIERS
NÉERLANDAIS
AU BUOLOT
À ANGOULÊME

ESPACE FRANQUIN, 1 BVD BERTHELOT

LES DESSINATEURS: PETER VAN DONGEN
MAAIKE HARTJES
JAN CLEIJNE AIMÉE DE JONGH
GUIDO VAN DRIEL NANNE MEULENDIJKS
JEROEN FUNKE MICHEL VAN DE POL
FLO DE GOEDE ROBERT VAN RAFFE
ERIK DE GRAAF MARCEL RUIJTERS ETC.

MAITRES D'ATELIER: WILLEM, JOOST SWARTE
IMPRIMEURS: SJOERD VAN REE, ROBIN MAATMAN
DIRECTEUR: GERT-JAN POS
AGENT DE DISTRIBUTION: LES SOEURS STALINSKI
BLOGUER: RUBEN STEEMAN

NOS SPONSORS:
NÉERLANDS LETTERENFONDS
STIMULERINGSFONDS CREATIEVE INDUSTRIE
NÉERLANDSE AMBASSADE IN PARIJS

NOS PARTENAIRES:
LIBERATION / CORMÉLIUS

WWW.LIBERATION.FR FACEBOOK
WWW.LABEDEESTDANSLARUE.COM

Tekenaars als André Juillard, François Boucq en Juan Giménez (rechts) konden ter plaatse geïnterviewd worden.

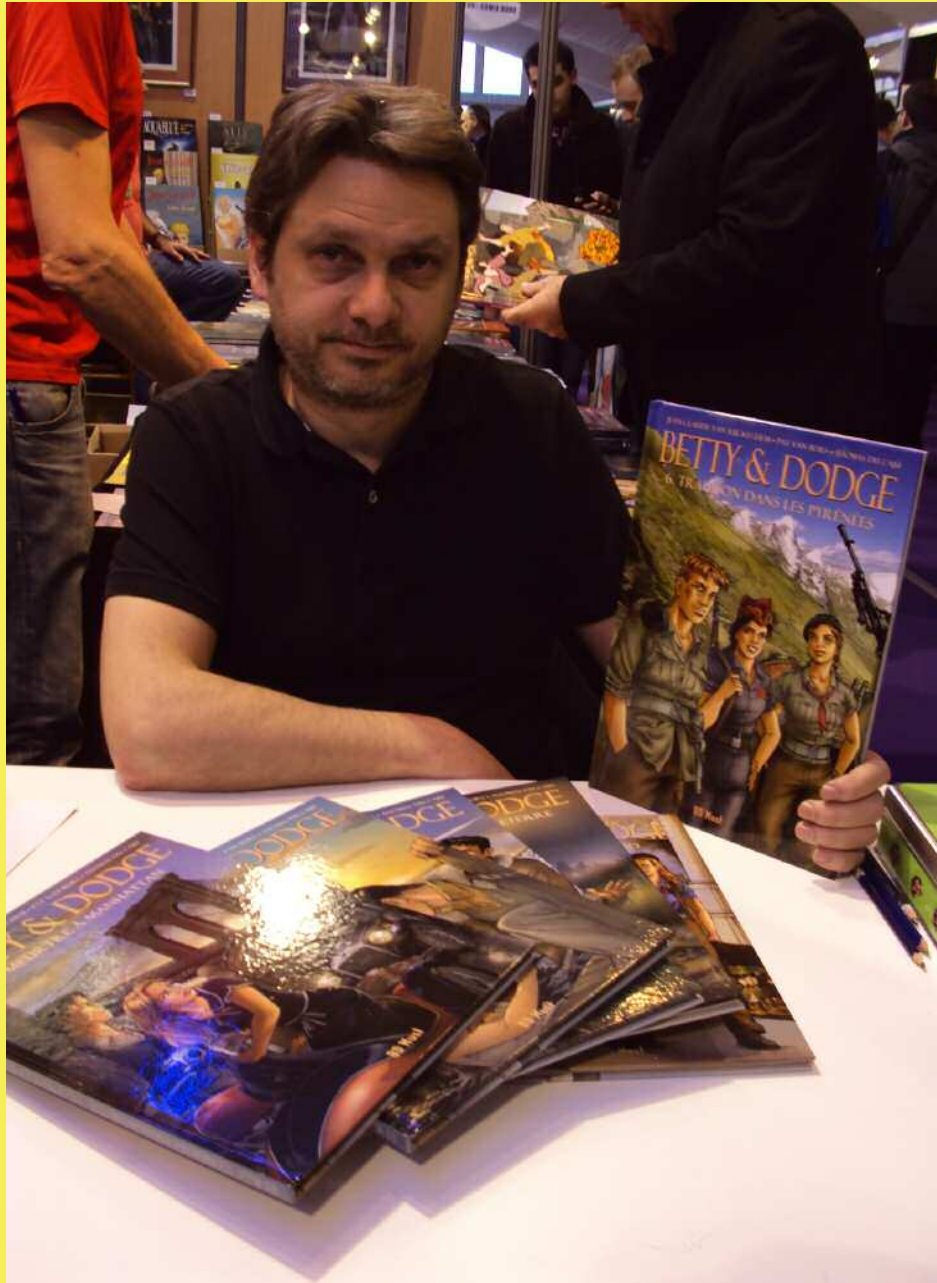

Een publiekslieveling is Régis Loisel, opvallend in trek bij een vrouwelijk publiek.

Thomas Du Caju en Eric Heuvel kwamen er de Franse vertalingen van respectievelijk BETTY & DODGE en JANUARY JONES promoten.

De tent met de kleinere uitgevers, een stripmuur in de stad en een expo over de strip en de film DE IJSTREIN.

Expo over MAFALDA van de Argentijnse tekenaar Quino. De reeks bestaat vijftig jaar.

Een eerbetoon aan de overleden tekenaar Philippe Delaby door zijn Nederlandse collega Paul Teng. En Henk Kuijpers pronkt met zijn FRANKA-affiche.

Ondertussen blijft men doorgaan met het mobiele zeefdrukpersje.

Kleine expo over Belgische strippostzegels.

Promo in een hotel waar François Schuiten net komt inchecken.

